

Alsó-Gömöri Erdőbirtokossági Társulat

Az Országos Erdészeti Egyesület programjában kiemelt helyen szerepel a magánerdő-gazdálkodás képviselője és az egyesület folyóirata, az Erdészeti Lapok külön rovatban tájékoztat a magánerdőkről. Ennek keretében ismerkedünk a Zádorfalván működő Alsó-Gömöri Erdőbirtokossági Társulattal, amely tagja az OEE-nek, a MEGOSZ-nak, és amelynek 847 hektár erdeje a Sajó-völgyi erdőtervezési körzethez tartozik. A térség erdősisége 46%, a fejlesztési tervben több ezer hektárt javasoltak erdőtelepítésre, így fokozott jelentősége van az erdőknek, az erdőgazdálkodásnak.

Ezekről a kérdésekről beszélgetünk Zádorfalván Balogh László elnökkel, Mező Imre erdőfelügyelővel és Nagy Ferenc erdősztechnikkussal, a társulat erdőszévével.

– A Trianon következtében megcsontított Gömör és Kishont vármegyében az erdők 96%-a magántulajdonban volt, de alig volt nagybirtok; Zádorfalván, Imolán még erdőbirtokosság sem volt és Alsószuhán is csak 41,6 hold úrbéres erdő volt. Az erdők nagy része így részleges kárpótlásként került újra tulajdonba és rövid idő alatt társult erdőgazdálkodó szervezetet alakítottak.

– A társulat erdejéből 767 ha Alsószuha, 100 ha Zádorfalva határához tartozik. Alsószuha Gömör megye egyik legrégebbi települése. Már a pápai tizedszedők jegyzékében is szerepel Zuha, Zwaha néven, Zádorfalva pedig a 13. század óta a völgy legeredetibb nemesi faluja. Nagyobb földbirtokkal csak a báró Ragályi-Balassa család rendelkezett Alsószuhán, a többi föld kúriális és armális nemesek birtoka volt. Az első katonai felmérés szerint Zádorfalván 327 férfi lakosból 241, Alsószuhán 311-ből 137 nemes volt. A több évszázados nemesi közös erdőhasználat után a 19. század végén elődeink nem alakítottak nemesi közbirtokosságot, így a kisebb-nagyobb magánerdők egymást váltogató fiatalabb-idősebb sávjai ma is fellelhetők.

1951-ben a kishemesi erdők nagy részét „kulákbirtok” címen államosították, a termelőszövetkezetbe lépett tagok erdejét a putnoki Egyetértés Tsz kezelte.

– A társulat a második legnagyobb területű társult erdőgazdálkodó a körzetben. Mikor és hogyan alakultak?

– Az első társulatot 60 tag alapította 231 hektáron 1995-ben az Északerdő Rt. által árverésre kijelölt erdőben Egyetértés Tsz végelszámolással megszűnt, így a társulat folyamatosan bővült és a 2000. április 1-i közgyűlésen megalakult az Alsó-Gömöri EBT, amelynek ma 329 tagja van.

– A 2002-től érvényes erdőterv szerint az erdő 60%-a 51–90 éves, nagyrészt sarj eredetű, a fele kocsánytalan tölgy, de van 15% cser és 25% gyertyán. Hogyan keletkeztek ezek az állományok?

– Alsószuha szántója és legelője szinte kivétel nélkül az erdőtől elhódított irtványföld. A 19–20. század fordulóján az 1200 hold szántó és 750 hold legelő nem volt elég a közel 800 fős népesség, a 250–300 szarvasmarha és sertés, a 600–800 juh ellátására, ezért a 2000 hold erdőt is állandóan járták az állatok. Súlyosbította a helyzetet a „cserüzem”, ahol a jól fizető tükörkéregért 15–18 évesen levágták és lenyúzták a tölgyesárjakat. A tuskók előregedtek, kipusztultak, uralomra jutott a cser és a gyertyán. Ma is találhatók 60–80 cm átmérőjű, 2–3 m magasságban 20–30 szála sarjadt gyertyánok, amelyről fejesfa üzemből használva biztosították a téli tüzelőt.

– Az erdőterv szerint 10 éven belül 120 hektáron 35 000 m³ a véghasználati lebetőség. Hogyan tudják ezt végrehajtani, milyen a fapiaci helyzet?

– Az erdő 96%-a faanyagtermelést szolgál, de műszerész képzettségem ellenére erdőpárti vagyok ökológus szemlélettel. Ebből következik, hogy a tarvágra kerülő 41 ha rontott cseresgyertyánost is őshonos fafajokkal újítjuk fel, a többi területen pedig a természetközeli erdőgazdálkodás elveinek megfelelően a természetes felújítást szorgalmazzuk.

Az átalakulás idején csak tölgy-szaradékok termeltünk és törzskiválasztó gyériteéseket végeztünk. A véghasználati termelésre fel kell készülnünk, mert a társulatnak ma még nincsenek termelő eszközei. A legálisan működő vállalkozókat nehéz elérni, mert lekötik magukat az Északerdő Rt.-nél vagy más társulatnál. Elkezdtek az integrátori szervezet kiépítését, mert csak így lehet költségvetési támogatás segítségével a magán vagy társult erdőgazdasági közösségek feladatait szakszerűen elvégezni.

A fapiac eléggé nyomott, mindenki igyekszik eladni a fáját, így a vevő változhat és ő szabja meg az árat. Tárgyalunk az energetikai hasznosításról, jó lenne valami egyszerű fagyártmányüzem, de ehhez is integráció kell.

– Az elbűzódó kárpótlási és részaránytulajdon átadási folyamat hogyan érintette az erdőművelést?

– Szerencsénkre csak egy 13 hektáros erdőrészlet leromlott állományszerkezetét kellett helyreállítanunk, amihez költségvetési támogatást kaptunk. Helikopteres vegyszerezés után 2001-ben végeztük az első kivittel és szép gyertyános-tölgyes lesz az új erdőnk. A gömöri magánerdő nem olyan, mint a német vagy a francia paraszti erdő. A többszörös sarjaztatás miatt kisebb faértékű, leromlott szerkezetű tölgyesek bevétele nem fedezi az erdőfelújítási ráfordításokat. A finanszírozási rendszer korszerűsítésénél erre is gondolni kell.

– Lebangoló látvány a sok felbogyott, műveletlen föld. A megyei rendezési tervben viszont Zádorfalván is csak 571 ha erdőtelepítést terveztek, Alsószuhára pedig terv sem készült!

– Valóban sok a parlag, mert Zádorfalván a terület felén, Alsószuhán a harmadán még rendezetlenek a tulajdonviszonyok. A részaránytulajdon kijelölése után sok föld maradt vissza, ami most kerül a Nemzeti Földalapba, így majd erdőtelepítésre is felhasználható. Alsószuhára azért nem készült terv, mert akkor folyt a társulat átalakulása, és sem a régi vezetőség, sem a falugazdász nem foglalkozott a kérdéssel. Az Állami Erdészeti Szolgálat Miskolci Igazgatósága egyetértésével elkészítjük a tervpályázatot, és elkezdjük az erdőtelepítést. Az integráció azonban itt is fontos lenne, mert az ingoványos mezők miatt szabályozni kellene a Szuhapatakat, és azt csak víztársulat szervezésével lehet megoldani.

– Mi a helyzet a vadászattal? Van-e vadkár?

– Területünk nagyobb részét az Alsó-Gömöri Nagyvadás VT bérlő, de négy másik vadásztársaság is használ kisebb-nagyobb területet. Jók a kapcsolataink, rendszeresen művelik a vadföldeket, a vadászó ellen kell védekezni.

– Okoztak-e kárt a fatolvajok?

– Kezdetben igen, főleg a faiparos zugvállalkozók, akik így szerezték be a faanyagot. A tagság körében gyorsan teret nyert a tulajdonosi szemlélet, az

erdő megvédése, így mára minimálisra csökkent a falopás. Sokat segített ebben fiatal, lelkes erdészünk, aki fáradtságot nem kímélve járta és járja az erdőt. Ma már a tagok telefonálnak a rendőrségre, és én is csak akkor tudom meg, amikor megjelenik a járőr és kérdik, hová menjünk. Erdészünk a szomszéd társulatok erdejét is őrzi, itt már jó az integráció.

– *Miben látja a társulat működésének sikerét? Milyen a kapcsolatuk az erdészeti szolgálattal?*

– Mint késő nemesi leszármazottak, megőriztük és munkánk során alkalmazzuk a türelem, a másokat megillető tisztelet, a megfontoltság nemes érenyeit. Jó a vezetőség összetétele és a tagság kritikai érzéke összhangban van a türelemmel, az emberi megértéssel. Mindenki belátja, hogy az erdőgazdálkodás általános szabályait egyformán kell betartani az állami, a magán és a társulati erdőben.

Úgy érzem, példászerű együttműködést alakítottunk ki az erdészeti szolgálattal, mind az erdőtervezőkkel, mind az erdőfelügyelővel. Segítenek, felhívják a figyelmet a feladatokra, a lehetőségekre, tanácsot adnak. Ezúton is köszönöm a segítségüket. Folytatják a régi hagyományt, mert nagyapám is mesélte, hogy amikor ő fiatal volt, Trauer erdőfelügyelő úr is segített az erdőbirtokosoknak.

Trauer Ervin a saajóvölgyi m. kir. erdőhivatal vezetője volt 75 évvel ezelőtt. A régi iratokból tudjuk, hogy rendszeresen, magánjellelű levelekben tájékoztatta az erdőbirtokosokat. Ha nem intézkedtek, akkor küldte a hivatalos „dörgedelmet” és intézkedett a 10–20 pengős büntetésről is az erdőfelügyelőnél, közigazgatási bizottságnál.

– *Köszönöm a tájékoztatást! Beszélgetésünk jól szemlélteti, hogy az ökológiai szemléletű nem szakember is hogyan akarja megoldani a vidékfejlesztés erdőgazdálkodást érintő sokrétű problémáit, hogyan akarja gyarapítani az unokák örökségét, az erdőt!*

Járasi Lőrinc

33 éves erdő- és vadgazdálkodási technikus több mint 10 éves szakmai gyakorlattal munkát keres az ország bármely területén. Minden megoldás érdekel. Tel.: 06/20/9937-908

A mikorrhizák erdészeti alkalmazásának perspektívái és veszélyei

Az utóbbi évtizedek egyik legjelentősebb felismerése, hogy a mikorrhizaképzés a növényfajok 90%-ára jellemző, tehát általánosan elterjedt és alapvető ökológiai jelenség. Természetes körülmények között a mérsékelt égöv erdőalkotó fáinak nagy része mikorrhizált, vagyis gyökereik kölcsönösen előnyös szimbiózisban élnek együtt gombákkal. A fák gyökerei a talajból a vizet és az ásványi anyagokat a gombapartner segítségével sokkal hatékonyabban tudják felvenni, mint azok nélkül. A kialakult mikorrhizakapcsolat megnöveli a fák fitneszt: javítja a facsemeték eredési arányát, fokozza a vegetatív növekedést és véd a kórokozóktól, szabályozó szerepet tölt be a talaj anyagforgalmában és ezáltal kulcsszerepet játszik az életközösség ökológiai egyensúlyának fenntartásában. Kijelenthetjük, hogy a természetben a növény vízfelvevő szerepe nem a gyökér, hanem a mikorrhiza.

Ma már megvannak a módszerei a növény és gombapartner közötti mikorrhizakapcsolat mesterséges kialakításának és alkalmazásának, amivel az erdőtelepítésben világszerte jelentős eredményeket érnek el. A mikorrhizálás előnyei mind gazdasági, mind környezetvédelmi szempontból bizonyítottak és különösen a száraz, gyenge termőképességű, vagy a mezőgazdasági művelés alól kivont területeken történő erdőtelepítésben hatékonyak. Az ilyen talajokon a kiültetési stressz miatt gyakran

1,6-1,7-szer, nem ritkán kétszer annyi csemetét kell felhasználni, mint ami megmarad. Ha a facsemeték gyökérzetét már a talajba való kiültetést megelőzően mikorrhizáljuk, vagyis már a csemetekertben beoltjuk megfelelő gombapartnerével, a növény-ke sokkal nagyobb eséllyel küzd meg a kiszáradás és a kórokozók okozta kiültetési stresszel, mint a gombapartner nélküli. Számos kísérlet bizonyítja, hogy a mikorrhizált csemeték eredése rossz talajokon is megközelíti a 100%-ot. A mikorrhizált növények gyorsabban is fejlődnek és egészségesebbek társaiknál, ami nagyobb faprodukciónak eredményez. A módszer további előnye, hogy mivel a mikorrhiza javítja a növény foszfor- és nitrogénfelvételét, szükségtelessé teszi a kémiai talajjavítást, a kórokozókkal szembeni védelem pedig a fungicidek alkalmazását.

Mindezek az előnyök környezetvédelmi szempontból is fontosak. Az előzetes gazdasági számítások szerint a mikorrhizált szaporítóanyag használata a mai erdőtelepítési tervek alapján a kezelési költségek levonása után is évente országosan 5-6 milliárd forint megtakarítást tenne lehetővé. Mindennek ellenére hazánkban még alig ismerik és nem alkalmazzák ezt a technikát, bár ilyen irányú kísérletek folynak pl. az ERTI-ben, az ELTÉ-n és a KEFAG Rt.-nél. A gyakorlati megvalósításhoz azonban a terület sajátos viszonyaihoz alkalmazott oltóanyag-